

Malmin lentokenttäalueen tilapäiset reittiyhteydet ja vesihuolto

Vaikutukset maisemaan ja luontoarvoihin

25.1.2019

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	NYKYTILANNE	2
2.1	Sijainti ja maankäyttö	2
2.2	Kaavatilanne	2
2.3	Maisema ja kulttuuriympäristö	6
2.4	Luonnonympäristö	7
3	SUUNNITTELURATKAISUT	11
3.1	Tilapäiset reittiyhteydet	11
3.2	Vesihuolto	12
4	VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	13
4.1	Maisema ja kulttuuriympäristö	13
4.2	Luonnonympäristö	18
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	20
6	LÄHTEET	21

25.1.2019

1 JOHDANTO

Destia Oy on laatinut Malmin lentokenttäalueen tilapäisten reittiyhteyksien ja vesihuollon rakennussuunnitelman. Suunnitelman toteutukselle haetaan rakennuslupaa Lupapiste.fi -palvelusta.

Destia Oy on laatinut Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön Maankäytön ja kaupunkirakenteen toimeksiannosta rakennussuunnitelmat Malmin lentokentän tilapäistoimintojen saavutettavuuden parantamiseksi. Tilapäistoiminnot tulisivat olemaan isoja yleisötapauksia, joihin tulemista ja niistä poistumista helpotetaan uusilla tilapäisillä ajo- ja jalankulku- ja pyöräilyliikenteen yhteyksillä nykyiselle lentokenttäalueelle.

Tämä tilapäisten reittien rakentamisen maisemaan ja luonnonympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointiselvitys on laadittu täydentämään lupahakemusasiakirjoja. Helsingin kaupungin taholta selvityksen tilaajana on toiminut projektipäällikkö Anni Tirri. Selvitys on laadittu tammikuussa 2019 Destia Oy:n Infrasuunnittelussa ja laatimisesta ovat vastanneet projektipäällikkö Antti Kosonen, maisema-arkkitehti Zuzana Hrasko-Johnson ja FM Anne Ekholm.

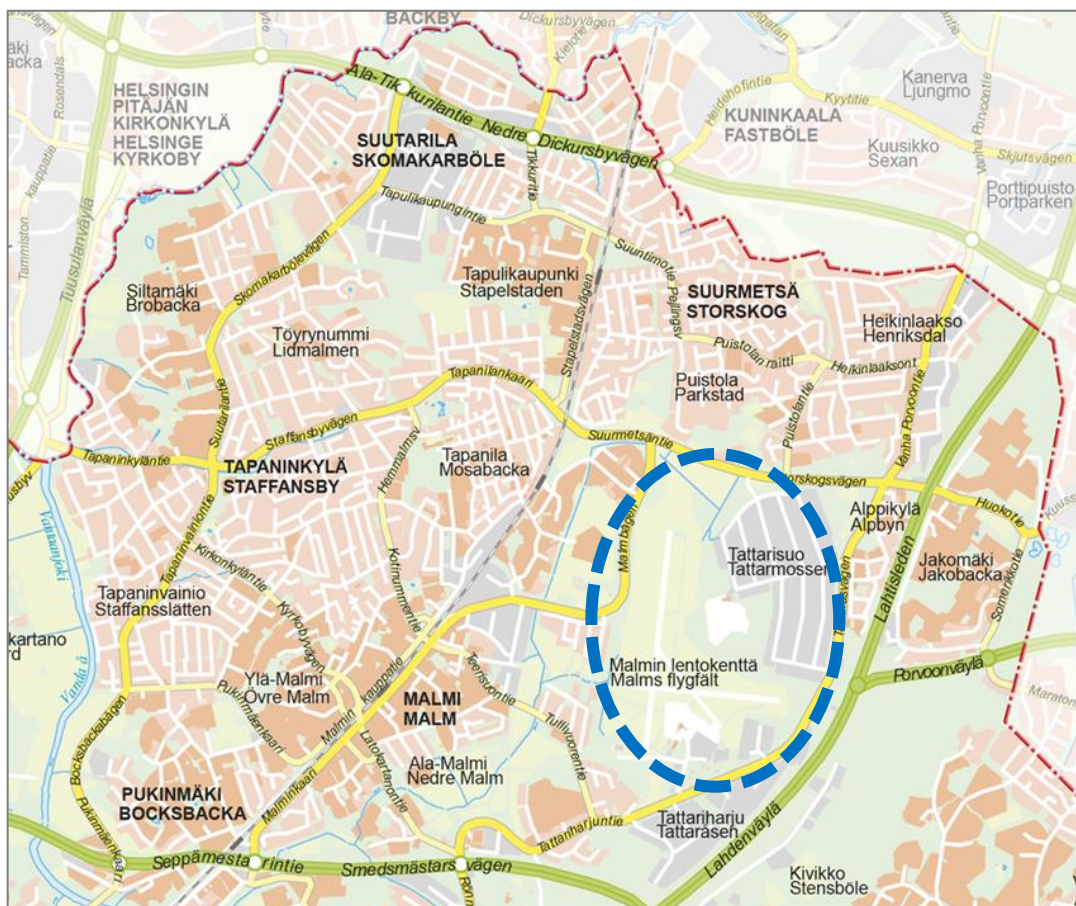

25.1.2019

2 NYKYTILANNE

2.1 Sijainti ja maankäyttö

Suunnittelukohte sijoittuu Malmin lentokentän ja Tattarisuon alueille Pohjois-Helsinkiin Malmin ja Suurmetsän kaupunginosiin Koillisen suurpiirin (5) alueelle. Suunnittelualue rajoittuu pohjoisessa Suurmetsäntiehen, idässä Tattarisuon osa-alueeseen ja Tattariharjuntiehen, etelässä Tattariharjuntiehen ja lännessä Malminkaareen. Suunnittelualue on nykytilanteessa pääasiassa lentokenttäaluetta, mutta alue on tulevaisuudessa muuttumassa lentotoiminnan alueesta asuinalueeksi. Näillä näkymin lentotoiminta loppuu alueella vuonna 2019 ja asuinrakentaminen alueella voisi käynnistyä 2020-luvun alussa.

Kuva 1. Suunnittelualan sijainti. Pohjakartta © Helsingin kaupunki 01/2019.

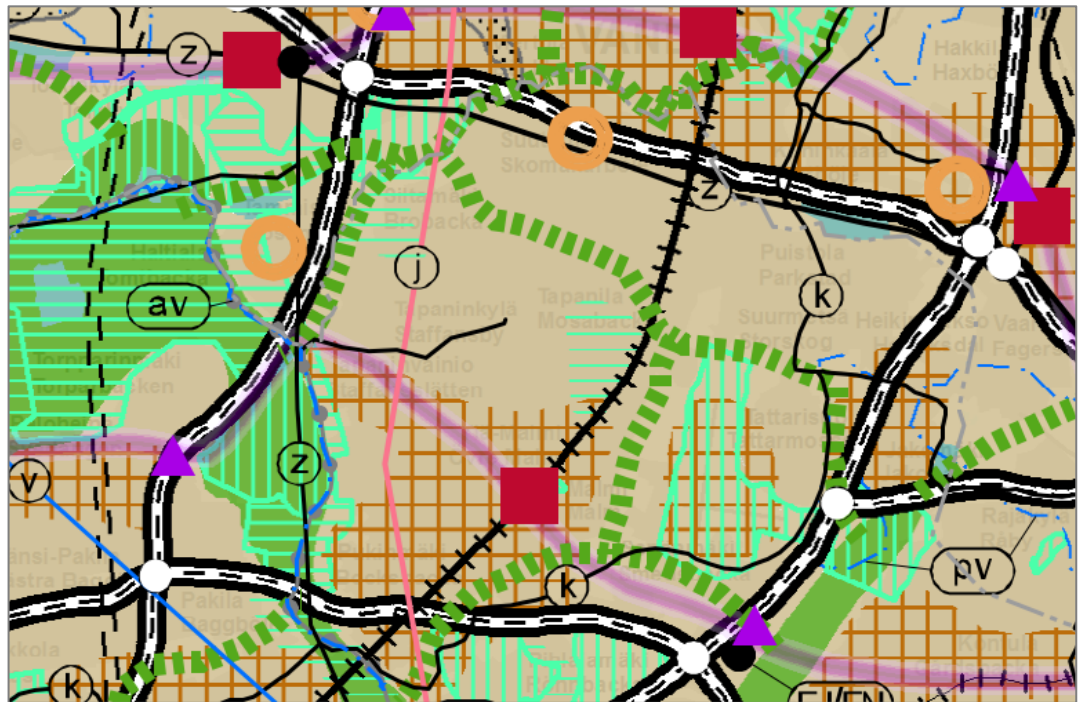
2.2 Kaavatilanne

Maakuntakaava

Suunnittelualueella on voimassa Uudenmaan maakuntakaava, joka on kaikki maan-käyttömuodot käsittävä kokonaiskaava. Ympäristöministeriö on vahvistanut Uudenmaan maakuntakaavan 8.11.2006. Lisäksi suunnittelualueella on voimassa kokonaiskaavaa täydentävät Uudenmaan 1., 2. ja 4. vaihemaakuntakaava.

25.1.2019

Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartassa suunnittelualue on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi. Malmin lentokenttäalue on lisäksi osoitettu tiivistettäväksi alueeksi ja valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY 2009). Suunnittelualue rajautuu joka pääilmansuunnassa viheryhteystarve-merkintään. Suunnittelualueen kaakkoisosassa kulkee maakaasun runkoputki.

Kuva 2. Ote Uudenmaan maakuntakaavayhdistelmästä. Aineisto © Uudenmaan liitto 01/2019.

Kuva 3. Ote Uusimaa-kaavan 2050 kaavaluonnoksesta 29.10.2018. Aineisto © Uudenmaan liitto 2019.

Uudellamaalla on käynnistetty uuden kokonaismaakuntakaavan laadinta vuonna 2016. Uusimaa-kaava kattaa koko Uudenmaan alueen ja sen aikatahtain on vuodessa 2050. Kaikki maankäytön keskeiset teemat yhteen kokoava kaava valmistellaan vuosina 2016–2019. Tullessaan voimaan Uusimaa-kaava kumoaa sekä nyt voimassa olevat että lainvoimaiset maakuntakaavat. Loka-marraskuussa 2018 nähtävillä olleessa kaavaluonnoksessa suunnittelualue on osoitettu osin pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeeksi ja osin taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi. Malmin lentokenttäalue on osoitettu valtakunnallisesti ja/tai maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi.

25.1.2019

Yleiskaava

Helsingin uusi yleiskaava 2016 on tullut voimaan 5.12.2018. Yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu pääasiassa asuntopääläiseksi alueeksi (A2) sekä lähikeskustaksi (C3). Alueelle on myös osoitettu virkistys- ja viheraluetta, pikaraitiotien linjaus sekä laajoja virkistysalueita yhdistäviä, sijainniltaan ohjeellisia viherytteyksii.

Malmin lentokentän alue on uuden yleiskaavan merkittävin uusi rakentamisalue. Se suunnitellaan noin 25 000 asukkaalle ja siellä varaudutaan noin 2000 työpaikan sijoittumiseen. Uusia asukkaita palvelee aikanaan kaksi uutta koulua ja päiväkotia sekä lähikeskus palveluineen.

Kuva 4. Ote Helsingin uudesta yleiskaavasta 2016. Aineisto © Helsingin karttapalvelu 01/2019.

Asemakaavat

Suunnittelualue sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Alueella voimassa oleva asemakaava on hyväksytty 21.4.1964 (Asemakaava 5343). Lentokenttäalueen eteläpuolella sijaitsevan lumenvastaanottoaikan alueelle on laadittu asemakaavamuutos, joka on hyväksytty 12.10.1999 (Asemakaava 10648).

Suunnittelualuetta koskevat seuraavat asemakaavamerkinnät: LL Lentokenttäalue, E Eri-tyisalue (Nuorten liikennekoulutusalue), E-1 Eri-tyisalue lumenvastaanottoaikaan varten, VLL Lentokentän vaara-alue sekä VL Lähivirkistysalue ja P Puisto.

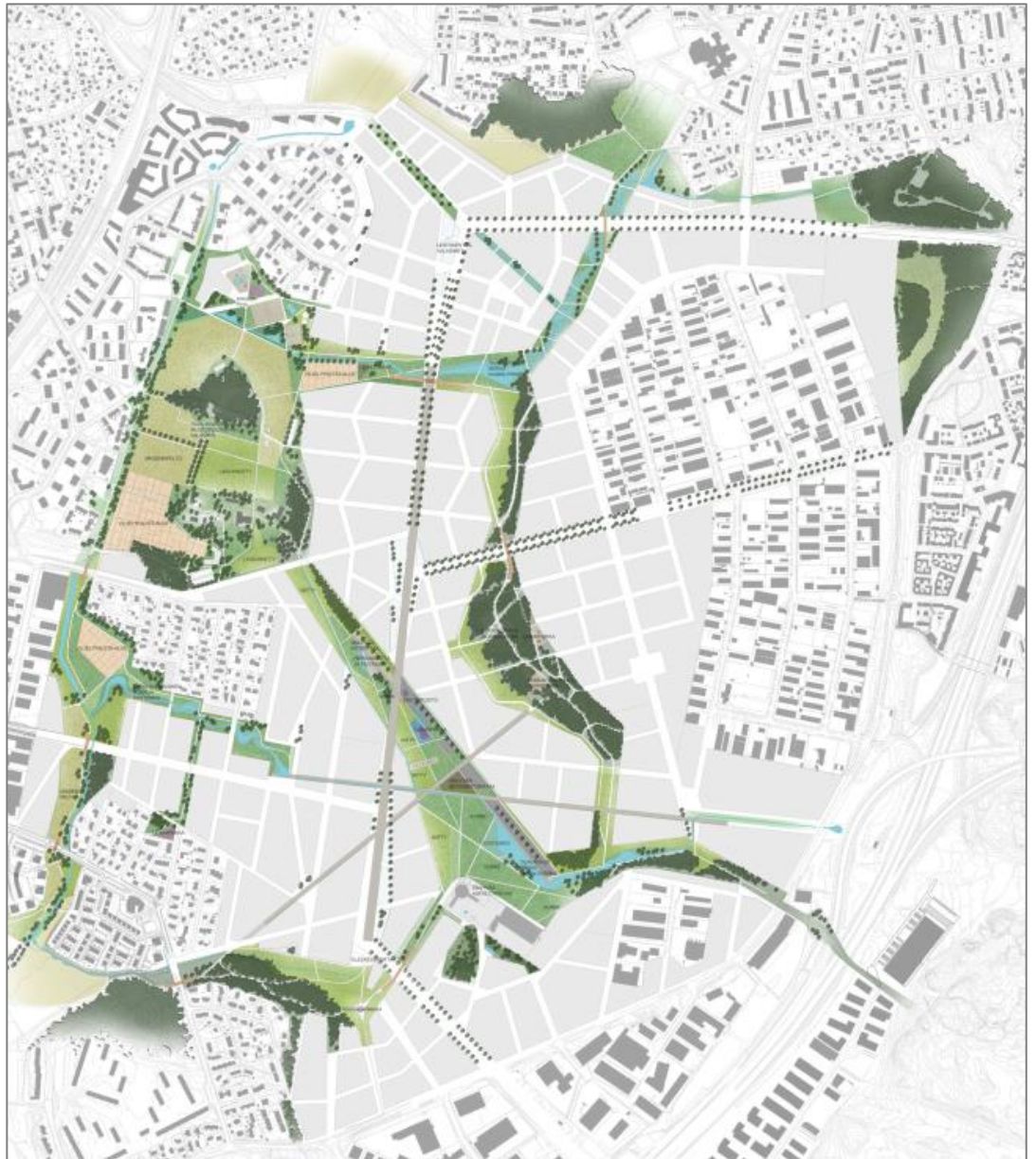

25.1.2019

Muut maankäyttösuunnitelmat

Malmin lentokentälle ja sitä ympäröiville alueille on laadittu kaavarunko, jossa määritellään merkittävimmät suunnittelun linjaukset, kuten kortteli- ja viherrakenne sekä liikennejärjestelyt. Kaavarunko toimii alueen asemakaavoituksen lähtökohtana ja on tarkkuustasoltaan asemakaavaa yleispiirteisempi ja yleiskaavaa yksityiskohtaisempi ohjeellinen maankäyttösuunnitelma. Kaavarungolla ei ole oikeusvaikutuksia. Kaavarunko valmistui loppuvuodesta 2016.

Kaavarungon mukainen asemakaavoitus on tarkoitus toteuttaa vaiheittain. Vuonna 2017–2018 päätöksenteossa ovat Fallkullan tilan ja Malmin lentoaseman rakennusten sekä Tatarisillan eritasoliittymän asemakaavat sekä Nallenrinteen suunnitteluperiaatteet.

Kuva 5. Malmin lentokentän alueen kaavarungon havainnekuva 29.11.2016.

25.1.2019

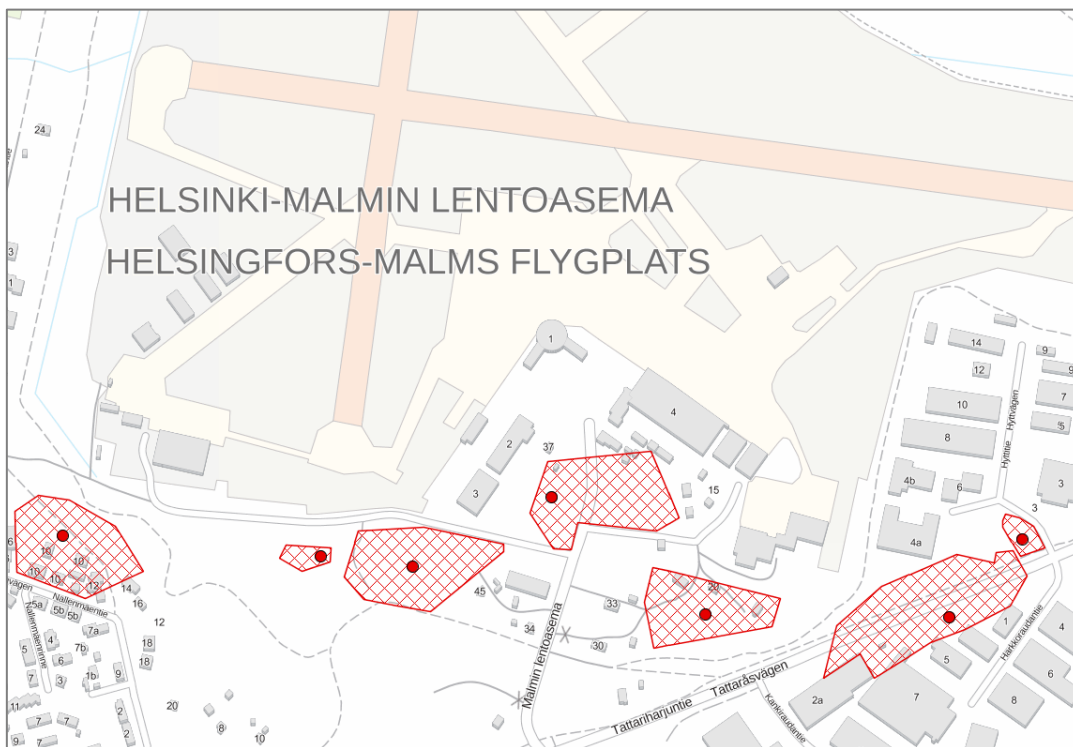
2.3 Maisema ja kulttuuriympäristö

Malmin lentoasema sijoittuu avoimeen, tasaiseen ja savipohjaiseen maisemapeltomaiseen, joka rajautuu pääosin kapeisiin vihervyöhykkeisiin ja asuinkortteleihin. Tasainen avoin alue on pääosin lentoliikenteen käytössä (kiitotiet ja niiden suojavyöhykkeet). Lentokenttään rajautuvat viheralueet ovat virkistyskäytössä. Lentokenttäalueen itä- ja pohjoispuolella kulkee ulkoilureitti. Reitti kulkee pääosin metsäalueilla, pohjoisessa avoimella peltoalueella. Kentän itäpuolella sijaitsee lisäksi Nuorten liikennekoulutusalue.

Malmin lentoasema on valtakunnallisesti sekä maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Malmin lentoasemarakennus on valittu myös kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään valikoimaan suomalaisen modernismin merkkeiksi 1920-luvun lopulta 1970-luvulle.

Lentokenttäalueen eteläpuolella sijaitsee seitsemän kiinteää muinaisjäännettöä. Kohteet ovat ensimmäisen maailmansodan aikaisia puolustusvarustuksia ja tarkemmin puolustusasemia, joiden rakennusajankohta on 1915-1918.

- Tukikohta IX: este 1 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000030993
- Tukikohta IX: 1 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000012094
- Tukikohta IX: 2 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000012095
- Tukikohta IX: 3 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000012096
- Tukikohta IX: 4 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000012098
- Tukikohta IX: 5 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000012116
- Tukikohta IX: 6 (Malmin lentokenttä), tunnus 1000012117

Kuva 6. Kiinteät muinaisjäännökset Malmin lentokenttäalueen eteläpuolella. Aineisto © Museovirasto 01/2019.

25.1.2019

2.4 Luonnonympäristö

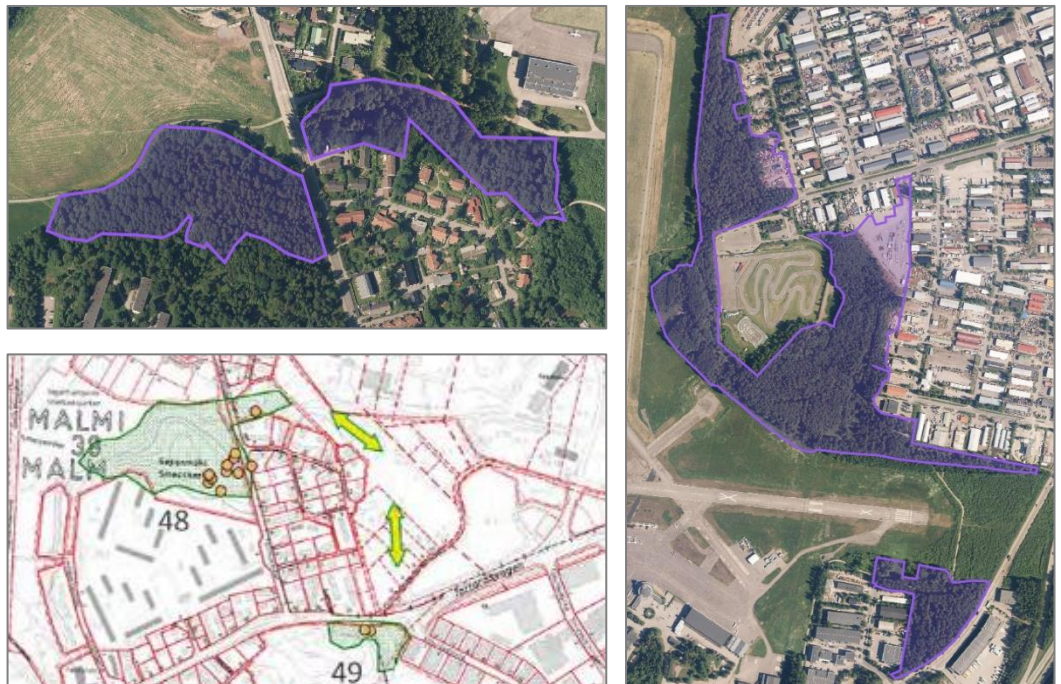
Suunnittelualueelle ja sen tuntumaan sijoittuu useita arvokkaita luontokohteita. Arvokkaat luonnonympäristön kohteet on esitelty alla teemoittain. Lähtötietoina on käytetty Helsingin kaupungin karttapalvelua ja sen viranomaisversion paikkatietoaineistoja sekä Suomen ympäristökeskuksen suojelualueita koskevia paikkatietoaineistoja.

Arvokkaat metsäkohteet

Lentokenttäalueeseen sen itäpuolella rajautuva Tattarisuon metsä sekä lentokenttäalueen lounaispuolinen Sepänmäki on luokiteltu arvokkaiksi metsäkohteiksi. Kohteet ovat Helsingin metsien luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä. Tattarisuon metsä on hyvin monipuolinen ja rehevä lehto- ja kangasmetsäalue ja Sepänmäki lehtipuuvaltaista lehto- aluetta ja kuusivaltaista lehtomaista kangasta. Tattarisuon metsän pohjoisosaa lentokenttä- alueen koillispuolella sekä Sepänmäen itäosa kuuluvat uhanalaiseen luontotyyppiin *tuoreet keskiravinteiset lehdot*.

Liito-oravan ydinalueet

Sepänmäen metsäalue on myös liito-oravan ydinaluetta. Liito-oravan jätöksiä on löytynyt Tullivuorentien länsi- ja itäpuolelta. Vuonna 2018 laaditussa liito-oravaselvityksessä on todettu liito-oravan levittäytyneen myös Sepänmäeltä kohti pohjoista. Uusi ydinalue on tunnistettu Suurmetsätien ja Autotallintien väliseltä metsäalueelta lentokentän pohjoispuolella. Oletettavasti Malminkaaren ja lentokenttäalueen välinen kapea puustoinen vihervyöhyke toimii lajin kulkuyhteytenä. Liito-orava (*Pteromys volans*) on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 §:n perusteella kielletty.

Kuva 7. Sepänmäen (vasen) ja Tattarisuon (oikea) metsäalueet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita metsäkohteita (violetti). Sepänmäen alue on liito-oravan elinympäristöä.

25.1.2019

Arvokkaat lintukohteet

Koko Malmin lentokenttäalue, sen itäpuoliset Tattarisuon pohjoismetsä ja Tattarisuon lehto sekä eteläpuolinen Tattariharjunniitty kuuluvat Helsingin arvokkaisiin lintukohteisiin.

Malmin lentokenttä kuuluu luokituksessa arvoluokkaan I *erittäin arvokas lintualue*. Kohde on hyvin laaja (108,45 ha) ja koostuu heinikoista ja reunoilla tiheistä pensaikoista. Linnuston kannalta avaintekijöitä ovat avoimuus, laajat ja suhteellisen rauhalliset heinikot sekä reunojen pensaikot. Alueella esiintyy erittäin runsas avo- ja pensaikkomaiden peruslinnusto. Edustavimpaan pesimälajistoon kuuluvat pikkutylli, niittykirvinen, kivitasku ja pikkulepinkäinen. Malmin lentokenttä on uudemman luokituksen (2018) mukaan arvotettu myös tärkeäksi lintualueeksi.

Tattarisuon pohjoismetsä kuuluu arvoluokkaan III *kohtalaisen arvokas lintualue*. Kohde on rehevä, lehtomainen metsäalue (4,7 ha), jonka aluskasvillisuus on runsasta ja lahopuuta esiintyy. Alueen avaintekijöitä ovat rehevyys, pensaikkoisuus, lehtipuusto ja lahopuut. Pesimälinnusto koostuu erittäin runsaasta lehti- ja sekametsän ja pensaikkojen peruslajistosta.

Tattarisuon lehto kuuluu arvoluokkaan II *arvokas lintualue*. Kohde on erittäin rehevä lehtoalue (25,22 ha), jonka aluskasvillisuus on runsasta. Linnustollisia avaintekijöitä ovat lehtoalueen rehevyys, virtavedet, reunapensaikot, sekametsän puusto, vanhat puut ja lahopuut. Alueen pesimälinnusto on erittäin runsas ja monipuolinen lehti- ja sekametsän sekä pensaikkojen peruslinnusto.

Myös Tattariharjun niitty kuuluu arvoluokkaan II *arvokas lintualue*. Kohde on erittäin rehevä niittyalue (11,35 ha), jonka alueella esiintyy tiheitä pensaikkoja. Alueen avaintekijöitä ovat rehevyyden lisäksi pensaikot, lehtoalueiden rippeet sekä laajat ja luonnontilaiset niityt. Pesimälinnusto on pääasiassa avomaiden, pensaikkojen ja lehtimetsien peruslajistoa.

Kuva 8. Linnustollisesti arvokkaat kohteet Malmin lentokenttä (vasen) ja Tattarisuon lehto (oikea). Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

25.1.2019

Kuva 9. Linnustollisesti arvokkaat kohteet Tattarisuon pohjoismetsä (vasen) ja Tattariharjun niitty (oikea). Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

Arvokkaat geologiset kohteet

Malmin lentokenttäalueen eteläpuolella sijaitseva kordieriittigneissin ja graniitin leikkauskohta (0,08 ha) sekä lentokentän itäpuolinen Tattarisuon–Kivikon saraturvekerrostuma (11,06 ha) on luokiteltu geologisesti tai geomorfologisesti arvokkaiksi kohteiksi. Molempien kohteiden geologinen arvo on kohtalainen ja ne kuuluvat arvoluokkaan 2. Graniitin ja kordieriittigneissin leikkauskohdan arvo on tieteellinen ja opetuksellinen. Saraturvekerrostumalla on luonnonsuojeluarvoa.

Kuva 10. Geologisesti arvokkaat kohteet Tattarisuon–Kivikon saraturvekerrostuma (vasen) ja Malmin lentoaseman graniitin ja kordieriittigneissin leikkaus (oikea). Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

Pinta- ja pohjavedet

Suunnittelualue sijaitsee Longinojan valuma-alueen keskiosassa. Longinojan pääuoma virtaa lentokenttäalueen pohjois- ja länsipuolella, mutta lentokenttäalueelta virtaa Longinojan pääuomaan sen merkittävin sivuoja on Lentokentänoja, johon yhtyy maan alla

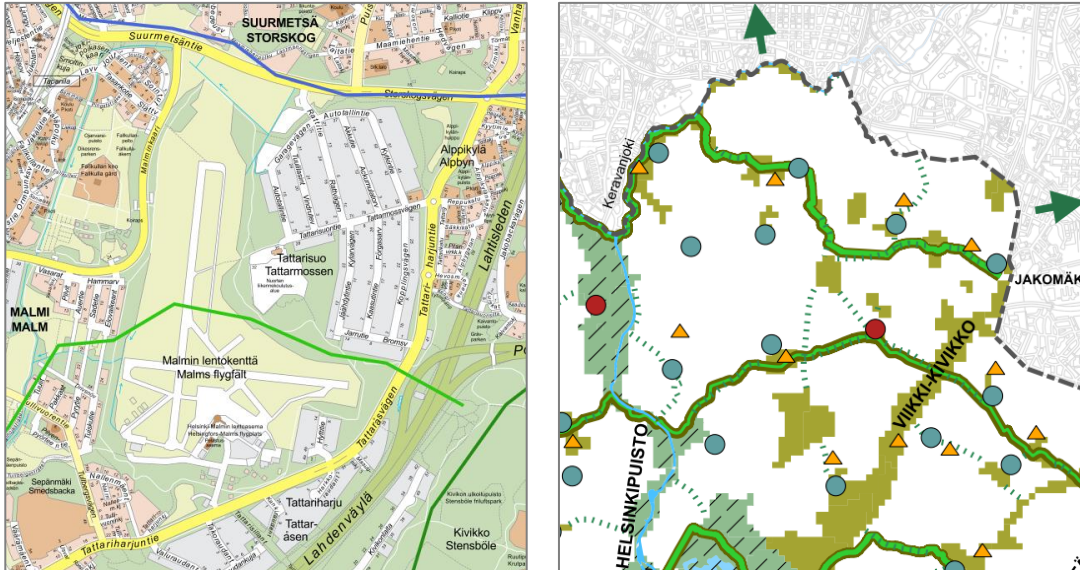
25.1.2019

putkitettuna kaksi pienempää sivuojaa Jarrutienoja ja Pumppaamonpuro. Lentokentänajan virtaama on pohjavesivalunnan vuoksi suuri ja läpi vuoden varsin tasainen. Longinoja kuuluu pintavesityyppiin *pienet savimaiden joet* ja sen ekologinen tila on tyydyttävä. Longinojan lähdeperäinen, viileä vesi soveltuu erittäin uhanalaisen taimenen (*Salmo trutta*) poikastuotantoon ja lisäksi purossa elää runsaasti taimenen poikasille tärkeitä saalislajeja. Puroon alkuperäinen taimenkanta on hävinnyt, mutta puroon on saatu kotiutettua Vantaanjoesta nouseva meritaimen.

Suunnittelualue ei sijoitu luokitellulle pohjavesialueelle. Lähin luokiteltu pohjavesialue on lentokentän itäpuolella sijaitseva Tattarisuon vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (tunnus 0109102), joka rajautuu länsiosasta Tattarisuon pienteollisuusalueeseen.

Ekologiset yhteydet

Suunnittelualueen poikki itä-länsi-suuntaisesti kulkee ekologisen verkoston osana kehitettävä yhteys, Malminkartanon huippu–Vuosaaren huippu -viherlinja, joka yhdistää ekologisen verkoston runkoyhteyksinä toimivia Viikki–Kivikko -vihersormea ja Helsingipuistoa. Helsingin uuden yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto 2050 -teemakartan selitteen mukaan viherlinjojen poikittaiset virkistysreitit vahvistavat itä-länsi -suuntaista yhteyttä vihersormiin ja parantavat virkistyspalvelujen saavutettavuutta asuntoalueilta. Yhteyden luonne voi vaihdella kävelyteistä puistoihin ja kaupunkimetsiin ja on sijainniltaan ohjeellinen.

Kuva 11. Ekologisten yhteyksien verkoston kehitettävä osa suunnittelualueella (vasen). Ote yleiskaavan teemakartasta Virkistys- ja viherverkosto 2050.

25.1.2019

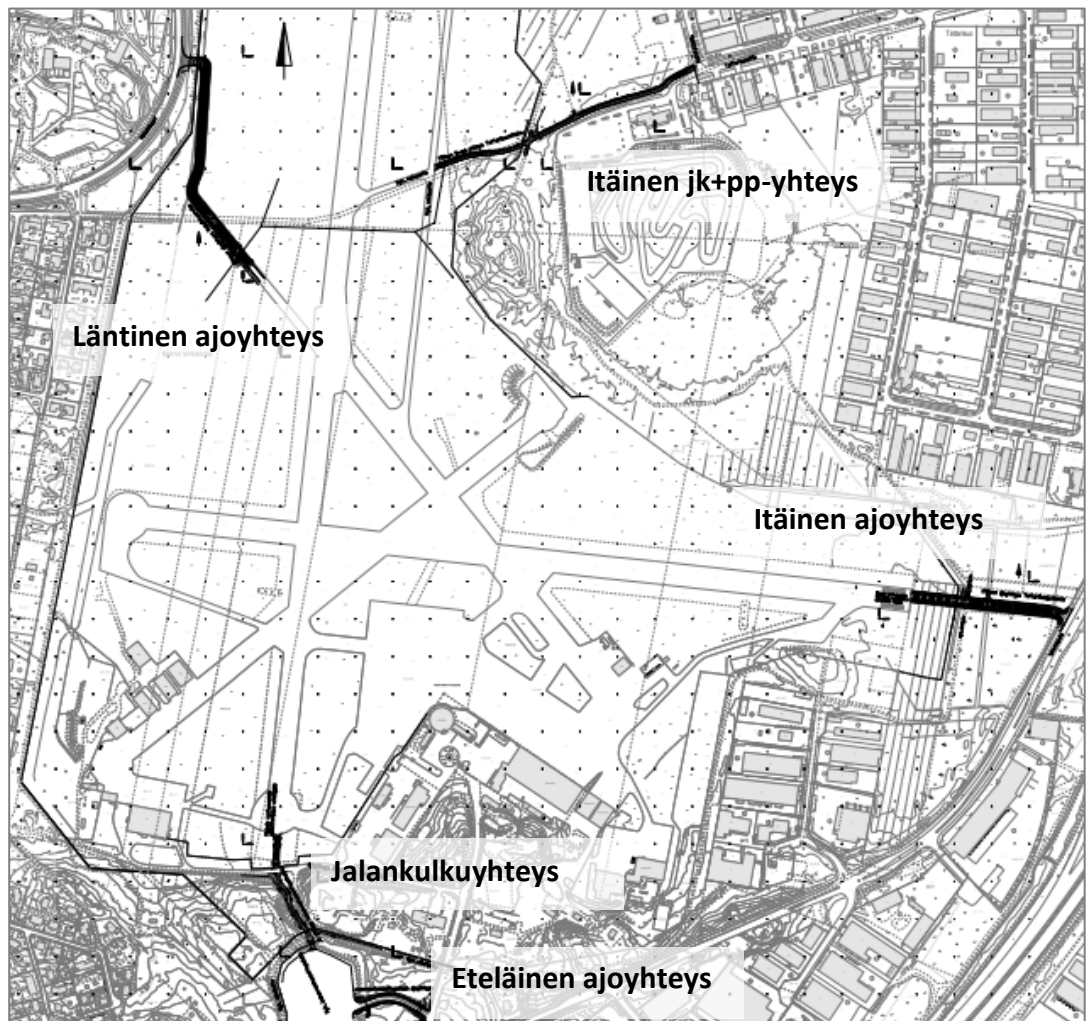
3 SUUNNITTELURATKAISUT

3.1 Tilapäiset reittiyhteydet

Uusia ajo- ja kevyenliikenteen yhteyksiä rakennetaan seuraavasti:

- Läntinen ajoyhteys Malminkaareltä, pituus 360 metriä, ajoradan leveys 7,0 metriä
- Itäinen jk+pp-yhteys Tattarisuontieltä, pituus 385 metriä, raitin leveys 3,5 metriä
- Itäinen ajoyhteys Tattariharjuntieltä, pituus 212 metriä, ajoradan leveys 7,0 metriä
- Eteläinen ajoyhteys lumenkaatopaikalle ja jk-yhteys lentokentälle, ajoradan leveys 7,0 metriä, jk-yhteyden leveys 5,0 metriä

Rakennettavat ajo- ja kevyenliikenteen yhteydet ovat murske/kivituhkapäällysteisiä ja ne kuivatetaan alueen avo-ojiin ja hulevesiviemäriin. Väylien luiskat nurmetetaan. Pehmeän maaperän vuoksi painumat uusilla väylillä tulevat olemaan melko suuria. Painumia tasataan väylärakenteisiin sijoitettavilla geoverkoilla ja vaahtolasikevennyksillä.

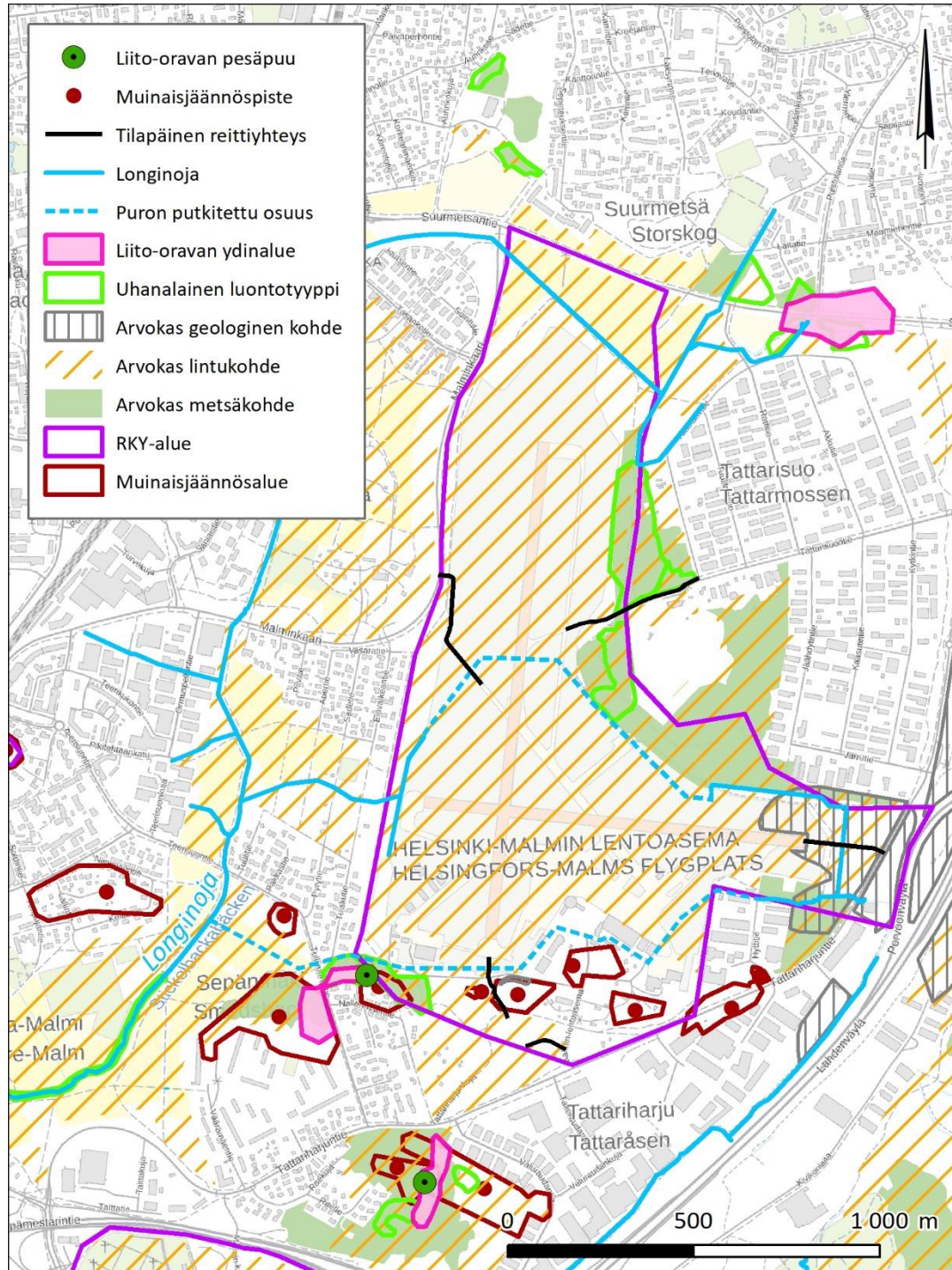
Kuva 12. Tilapäiset reittiyhteydet.

25.1.2019

3.2 Vesihuolto

Yleisötaapahtumien huoltoalueelle rakennetaan vesipiste, johon vesi johdetaan rakennettavalla Vj 63 PE-PN10 -johdolla (pituus 155 metriä). Vesijohto liitetään nykyiseen vesijohtoon (Vj 125 V) lentokenttähangaarin itäpäässä. Tarvittaessa rakennetaan jv-viemäriyhteys (Jv 200 PVC) vesipisteeltä alueella olevaan jv 600 B jätevesiviemäriin (pituus 42 metriä).

Kuva 13. Malmin lentokenttöalueen ja sen lähiympäristön arvokkaat kulttuuri- ja luonnonympäristön kohteet sekä suunniteltujen tilapäisten reittiyhteyksien linjaukset. Aineistot © Helsingin kaupunki 01/2019, Maanmittauslaitos 01/2019.

25.1.2019

4 VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

4.1 Maisema ja kulttuuriympäristö

Alla olevassa tarkastelussa on otettu huomioon alueen maiseman rakenne, maisemakuva sekä alueen kulttuurihistorialliset arvot. Helsinki-Malmin lentokenttä rakennuksineen on listattuna Docomomo-kohteena. Kohde on yksi harvoista ilmailun alkuvaiheen lentoasemista Euroopassa, joka on edelleen alkuperäistä vastaavassa käytössään. Kentän eteläpuolella sijaitsee ensimmäisen maailmansodan aikaisia puolustusasemia, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Osa kohteista on jo tuhoutunut.

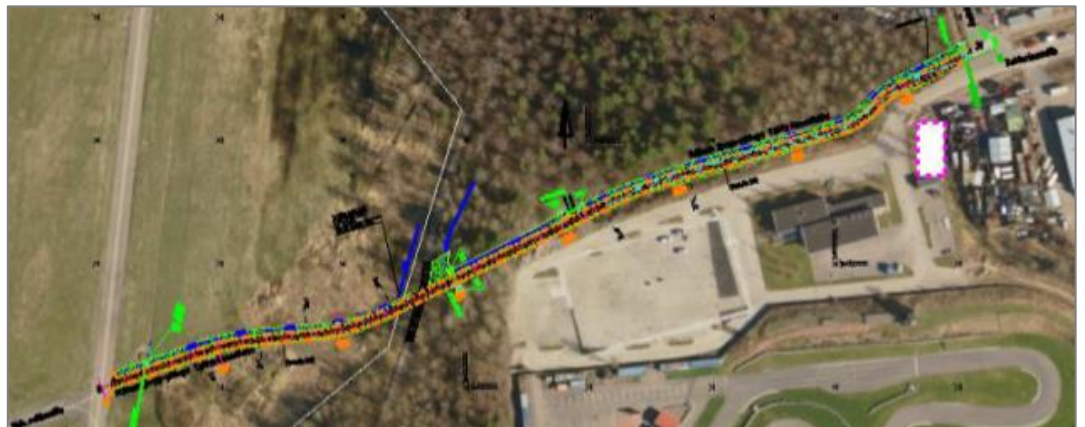
Tilapäisiä reittiyhteyksiä on suunniteltu pääosin nykyisten reittien alueille, joten uusien reittien vaikutukset maiseman rakenteeseen sekä maisemakuvaan ovat vähäisiä.

Itäinen jalankulku- ja polkupyöräyhteys

Reitti kulkee Tattarisuon metsän läpi nykyisen valaistun reitin tuntumassa, osittain hyödyntäen nykyistä linjausta. Reitti yhdistää Tattarisuontien ja nykyisen kiitoradan rullaustien. Yhteys risteää nykyisen ulkoilureitin kanssa. Nykyisen reitin valaistus korvataan uudella valaistuksella.

Kuva 14. Nykytilanne, johon Itäinen jalankulku- ja polkupyöräyhteys sijoitetaan. Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

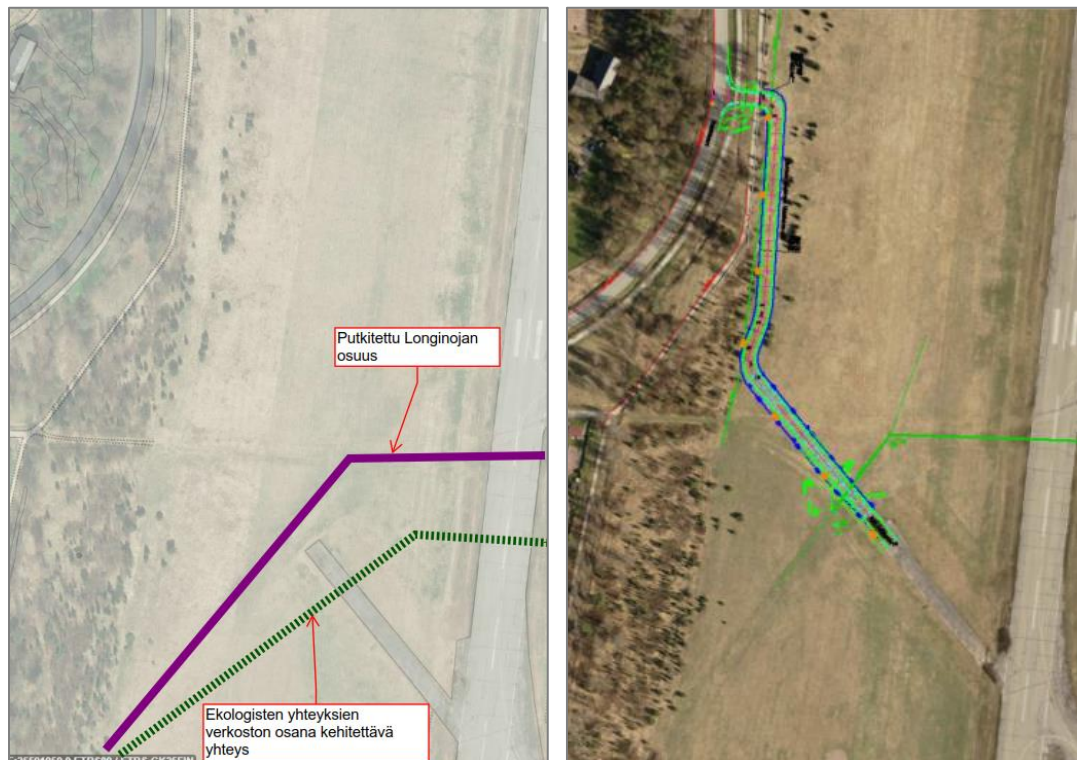
Kuva 15. Itäinen jalankulku- ja polkupyöräyhteys, suunnitelma. Aineisto © Helsingin Karttapalvelu. 01/2019.

25.1.2019

Reitin rakennustöiden yhteydessä joudutaan kaatamaan pieni määrä puita. Suunnitellun tilapäisen reittiyhteyden vaikutukset maiseman rakenteeseen ja maisemakuvaan ovat vähäisiä. Riskinä on rakentamisen aikainen läjitys ja työkoneiden säilytys, jotka tulisi osoittaa metsäalueen ulkopuolelle.

Läntinen ajoyhteys Malminkaarelle

Reitti erkaantuu kiitoradalta hyödyntäen noin 138 m pitkää kovapintaista väylää ja yhtyy pohjoisempaan Malminkaareen. Linjauksen sijainnissa on otettu huomioon nykyinen puusto sekä mahdollinen liito-oravan kulkuyhteys. Reitti kulkee avoimessa maisemassa kiitoradan ja Malminkaaren välissä. Suunnitelman vaikutukset maiseman rakenteeseen ja maisemakuvaan ovat vähäisiä. Rakentamisessa on otettava huomioon Longinojan putkitettu osuus.

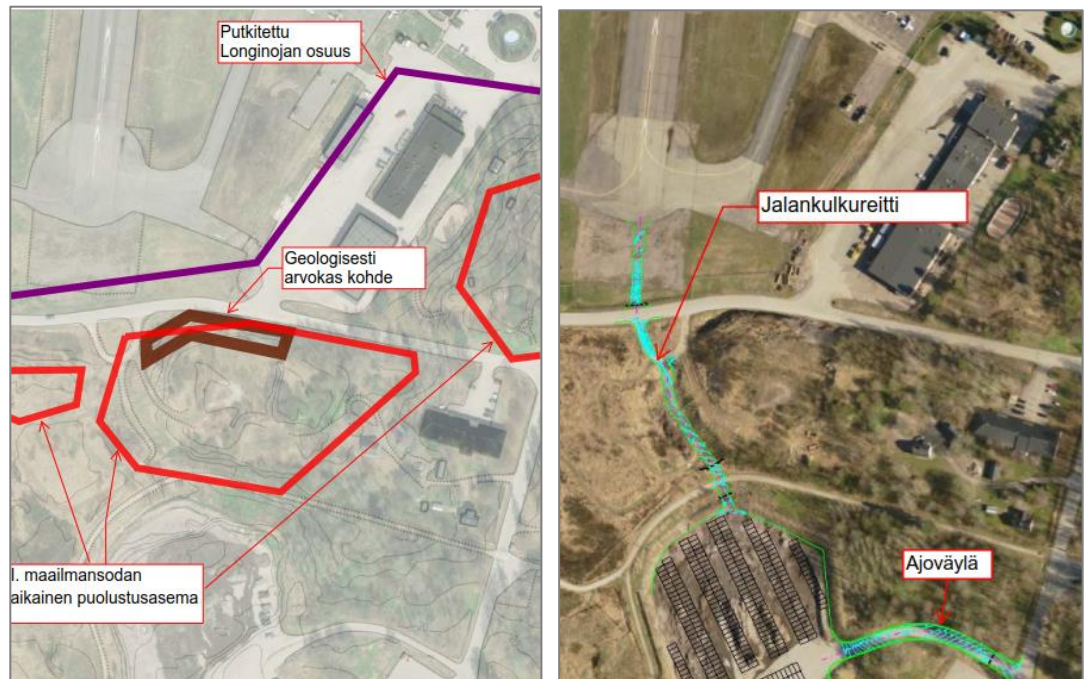

Kuva 16. Vasemmalla nykytilanne, johon läntinen ajoyhteys sijoitetaan. Oikealla ajoyhteyden suunnitelma. Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

Eteläinen ajoyhteys

Reitti on kaksiosainen. Ensimmäinen osa on ajoyhteys, joka johtaa Tattariharjuntieltä nykyiselle lumenvastaanottopaikalle. Lumenvastaanottopaikka voi tilapäisesti toimia pysäköintialueena. Uusi ajoyhteys noudattaa suurelta osin nykyisen ajoväylän linjausta. Toinen osa on jalankulkureitti, joka kulkee nykyiseltä lumenvastaanottopaikalta nykyisen pohjois-eteläisen-suuntaisen kiitoradan eteläpäähän. Tämä jalankulkureitti sijoittuu osittain ensimmäisen maailmansodan aikaisen puolustusaseman alueelle, joka on kiinteä muinaisjäänköskohde (Tukikohta IX:4).

25.1.2019

Kuva 17. Vasemmalla nykytilanne, johon eteläinen ajoväylä ja reitti sijoitetaan. Oikealla eteläisen ajoyhteyden suunnitelma. Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

Ajoyhteyden vaikutukset maiseman rakenteeseen sekä maisemakuvaan ovat vähäisiä. Jalankulkureitin vaikutukset maisemakuvaan ovat myös vähäisiä, mutta maisemarakenteen osalta on huolehdittava, että arvokas geologinen muodostuma ei vaurioidu yhteyksien rakentamisen aikana. Jalankulun osuuden toteutuksessa on huomioitava alueen kulttuuri-maisemalliset arvot. Varastointi ym. toimenpiteet on ohjattava nykyisen lumenvastaanot-topaikan alueelle.

Jalankulkuyhteyden eteläosaan sijoittuvan ensimmäisen maailmansodan aikaisen kiinteän muinaisjäänköhteeseen *Tukikohta IX:4 (Malmin lentokenttä)* alueella on suoritettu koekai-vaukset 24.–28.9.2018 Museoviraston Arkeologisten kenttäpalvelujen toimesta. Koekai-vauksen tulosten mukaan kohteen tutkittu läntinen osa on tuhoutunut lähes kokonaan vuonna 1998, kun mäkeä on madallettu (Museovirasto 2018). Tuolloin alueen kallioperää on räjäytetty ja syntynyt kivimurska on osin levitetty tasoitetulle mäen laelle. Maansiirto-töiden ja kallion räjäytyksen takia nykyinen maanpinta on ainakin kaksi metriä alkuperäistä maanpintaa matalammalla. Koekai-vauksen tulosten mukaan kohteen pitämistä kiinteänä muinaisjäänköksenä on syytä pohtia. Kohde ei nykytilanteessa enää sisällä niitä arvoja, joi-den vuoksi se on tulkittu kiinteäksi muinaisjäänkökseksi.

25.1.2019

Kuva 18. Jalankulkureitin osuus, joka sijoitetaan ensimmäisen maailmansodan aikaisen puolustus- aseman alueelle, nykytilanne. Valokuva © T. Häll 2018.

Kuva 19. Reitin osuus kiitoradan tuntumassa, nykytilanne. Valokuva © T. Häll 2018.

Kuva 20. Eteläisen jalankulkuyhteyden sijoittuminen kiinteän muinaisjäännöksen alueelle.

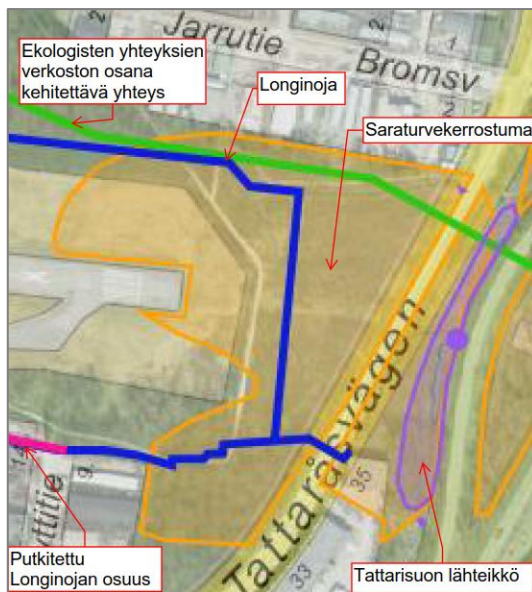

25.1.2019

Itäinen ajoyhteys

Itäinen ajoyhteys yhdistää itä-länsi-suuntaisen kiitoradan itäpään Tattariharjuntiehen. Reitti kulkee geologisesti arvokkaan saraturvekerrostuman halki ja ylittää Longinojaan pää-uomaan laskevan avo-ojan.

Ajoyhteyden vaikutukset maiseman rakenteeseen sekä maisemakuvaan ovat vähäisiä. Rakentamisen aikana on huomioitava kohtalaisen arvokas saraturvekerrostuma siten, ettei alueella läjitetä, varastoida eikä säilytetä rakennusmateriaalia tai työkoneita, ja työskentely ei laajene suunniteltua laajemmalle alueelle. Lisäksi on vältettävä mahdollisia polttoaine-, öljy-, ym. vuotoja ympäristöön.

Kuva 21. Nykytilanne, johon Itäinen ajoyhteys sijoitetaan. Oikealla reitin suunnitelma. Aineisto © Helsingin Karttapalvelu 01/2019.

25.1.2019

4.2 Luonnonympäristö

Suunnitellut tilapäiset reittiyhteydet sijoittuvat osittain tai kokonaan suunnittelualan arvokkaiksi luokitelluille luontokohteille. Alla reittiyhteyksien toteuttamisen vaikutukset on esitetty teemoittain.

Arvokkaat metsäkohteet

Itäinen jk+pp-yhteys Tattarisuontielle sijoittuu noin 30 metrin matkalla Tattarisuon arvokkaalle metsäalueelle Nuorten liikennekoulutusalueen luoteiskulmalla. Reitti seuraa kuitenkin nykyistä jalankulkuväylää, joten haitalliset vaikutukset metsäalueeseen ovat vähäisiä. Reitti sivuaa uhanalaiseen luontotyyppiin *tuoreet keskiravinteiset lehdot* kuuluvan metsäalueen rajaa yhteyden pohjoispuolella. Rakentamisen yhteydessä poistetaan vähäisessä määrin kasvillisuutta luontotyyppin eteläreunalta. Tämän ei arvioida heikentävän merkittävästi kohteen luontoarvoja. Alue ei ole edustavuudeltaan merkittävä ja se on jo nykytilanteessa tulkittu heikentyneeksi. Rakentamisen aikana on huolehdittava, että yhteyden toteuttamista varten poistetaan vain välttämätön kasvillisuus alueen turhan nuhrautumisen ehkäisemiseksi.

Kuva 22. Itäisen jk+pp-yhteyden sijoittuminen uhanalaisen luontotyyppin ”tuoreet keskiravinteiset lehdot” aluerajauksen välittömään läheisyyteen.

Liito-oravan ydinalueet

Tilapäiset reittiyhteydet eivät sijoitu liito-oravan ydinalueille. Ratkaisut eivät heikennä tai hävitä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Läntinen ajoyhteys lentokentältä Malminkaarelle sijoittuu mahdollisena liito-oravan kulkuyhteytenä toimivan puustoisien vyöhykkeen alueelle. Reitti on suunniteltu siten, että puustoa joudutaan poistamaan mahdollisimman vähän. Läntisen ajoyhteyden ei arvioida heikentävän puustoisien vyöhykkeen soveltuvuutta liito-oravan kulkuyhteydeksi lentokentän pohjoispuolella sijaitsevalle ydinalueelle. Latvusyhteys puustoisien vyöhykkeen alueella ei katkea ajoyhteyden toteutuessa vaan lajin on mahdollista käyttää yhteyttä myös jatkossa, mikäli sen käyttö on mahdollista nykytilanteessa. Rakentamisen yhteydessä tulee poistaa vain suunnitelmassa esitettävät puut.

25.1.2019

Arvokkaat lintukohteet

Tilapäiset reittiyhteydet eivät heikennä lentokenttäalueen ja sen itäpuolisten Tattarisuon metsä- ja lehtoalueiden linnustollista arvoa, vaikka kaikki reittiyhteydet sijoittuvat arvokkaiksi luokiteltujen lintukohteiden alueelle. Reittien linjauksen sijoittuvat pääasiassa olemassa oleville jalankulun ja pyöräilyn kulkuyhteyksille eikä yhteyksien parantaminen reittejä toteutettaessa vaadi merkittävää puuston tai aluskasvillisuuden poistamista.

Tilapäiset kulkuyhteydet on kuitenkin suunniteltu lentokenttäalueelle sijoittuvien suurtaapahtumien toteuttamista varten. Tapahtumien ajankohdissa tulisi ottaa huomioon erityisesti lentokenttäalueella esiintyvien avo- ja pensaikkomaiden lintujen pesimäajat. Malmin lentokenttäalueen maankäytön muuttuminen pitkällä aikavälillä heikentää todennäköisesti merkittävästi alueen linnustollista arvoa.

Arvokkaat geologiset kohteet

Itäinen ajoyhteys sijoittuu geologisesti arvokkaan Tattarisuo–Kivikon saraturvekerrostuman alueelle noin 190 metrin matkalla. Ajoyhteys ei sijoitu olemassa olevan kulkuyhteyden kohdalle, jonka vuoksi sen toteuttaminen vaatii pintamaan poistamista noin 1 400 m² alueelta saraturvekerrostuman alueelta. Reitin toteuttaminen heikentää vähäisessä määrin kohteen geologista arvoa pirstomalla aluetta.

Eteläinen jalankulkuyhteys lumenkaatopaikalta lentokentälle kulkee noin 20 metrin etäisyydeltä geologisesti arvokkaan graniitin ja kordieriittigneissin leikkauskohdasta eikä sen toteuttamisella ole haitallisia vaikutuksia kohteeseen.

Pinta- ja pohjavedet

Tilapäisten reittiyhteyksien toteuttamisella ei ole pysyviä haitallisia vaikutuksia alueen pinta- tai pohjavesiin. Mikäli reitien rakentaminen ajoittuu hyvin sateiseen ajankohtaan, saattaa kiintoainespitoisuus kohota vähäisessä määrin alueen kuivatusvesiä vastaanottavissa ojissa ja puroissa.

Ekologiset yhteydet

Tilapäisten reittiyhteyksien toteuttaminen ei estä lentokenttäalueen poikki itä-länsisuuntaisesti kulkevan ekologisen verkoston yhteyden kehittämistä.

25.1.2019

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Suunnittelualueelle Malmin lentokentälle ja sen lähiympäristöön sijoittuu useita luonnon- ja kulttuuriympäristön arvokohteita. Tilapäiset reittiyhteydet sijoittuvat yhteydestä riippuen joko kokonaan tai osittain yhden tai useamman arvokohteen alueelle.

Tilapäisten reittiyhteyksien toteuttamisen haitalliset vaikutukset arvokkaisiin metsäalueisiin, arvokkaisiin lintualueisiin, arvokkaisiin geologisiin kohteisiin ja liito-oravan ydinalueisiin ja latvusyhteyksiin arvioidaan vähäisiksi. Mahdollinen liito-oravan kulkuyhteys Sepänmäen ydinalueelta pohjoiseen lentokenttäalueen länsireunalla on otettu huomioon läntisen ajoyhteyden suunnittelussa. Puiden poisto reittiyhteyden alueelta on mahdollisimman vähäistä eikä yhteys heikennä lajin latvusyhteyttä pohjoiseen. Myös vaikutukset Malmin lentoaseman valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön arvioidaan vähäisiksi. Tulevaisuudessa RKY-alueen luonne tulee kuitenkin muuttumaan lentokenttäalueen maankäytön muutosten myötä.

Eteläisen jalankulkuyhteyden toteuttamisella on vaikutuksia alueen kulttuurihistoriallisiin kohteisiin. Eteläisen jalankulkuyhteyden linjauksen kohdalle ulottuu muinaismuistolaiilla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös *Tukikohta IX:4 (Malmin lentokenttä)* (mjtunnus 1000012098). Kohde on I maailmansodan aikainen taistelukaivanto. Kiinteä muinaisjäännös tulee jäämään osittain tielinjauksen alle kohteen länsiosassa. Museoviraston Arkeologiset kenttäpalvelut on suorittanut muinaisjäännöskohteen alueella arkeologisen koekaivauksen 24.–28.9.2018. Kaivauksen lopputuloksena on todettu kohteen länsiosan muuttuneen niin merkittävästi aiempien rakennushankkeiden yhteydessä, että kohteen pitämistä kiinteänä muinaisjäännöksenä on syytä pohtia.

Muinaismuistolain 1 §:n mukaan kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa. Tielinjauksen sijoittumisesta kiinteän muinaisjäännöksen alueelle tulee olla yhteydessä Museovirastoon.

Vantaalla 25.1.2019

Destia Oy

Zuzana Hrasko-Johnson
Johtava konsultti, maisema-arkkitehti

Anne Ekholm
Konsultti, FM

25.1.2019

6 LÄHTEET

Ellermaa, Margus (2017). Helsingin tärkeät lintualueet ja merkittävä lintulajisto 2017. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:8. 128 s.

<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-08-18.pdf>

Helsingin karttapalvelu (2019). <https://kartta.hel.fi/Default.aspx>

Helsingin kaupunki. Uutta Helsinkiä. Malmin lentokentän alue.

<https://www.uuttahelsinki.fi/fi/malmin-kentta/kaytto-ennen-rakentamista>

Häkkälä, Piritta (2018). Tukikohta IX:4 (Malmin lentokenttä) ja Tukikohta IX:5 (Malmin lentokenttä). Ensimmäisen maailmansodan puolustusvarustusten koekaivaus 24.–28.9.2018.

https://www.hel.fi/hel2/ksv/liitteet/2018_kaava/4844_6_koekaivausraportti.pdf

Karttapalvelu Karpalo (2019). <https://www.wp2.ymparisto.fi/Karpalo/SilverlightViewer.aspx>

Muinaismuistolaki 295/1963. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1963/19630295>

Museovirasto (2019). Kulttuuriympäristön palveluikkuna.

<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Museovirasto (2018). Koekaivaus muinaisjäänköhteillä Tukikohta IX:4 (Malmin lentokenttä) ja Tukikohta IX:5 (Malmin lentokenttä). https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjhanke/read/asp/r_hanke_det.aspx?HANKE_ID=11681

Salla, Antti (2004). Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004). 99 s.

<https://www.hel.fi/static/ymk/julkaisut/julkaisu-06-04.pdf>

Uudenmaan liitto (2019). Aluesuunnittelu. Valmistelussa: Uusimaa-kaava 2050.

https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/valmistelussa_uusimaa-kaava_2050

Uudenmaan liitto (2018a). Aluesuunnittelu. Hyväksytyt maakuntakaavat. https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/hyvaksytyt_maakuntakaavat

Uudenmaan liitto (2018b). Uudenmaan liiton karttapalvelu. <http://kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat/index.html>

DESTIA

Destia Oy
Puhelin (vaihde) 020 444 11
www.destia.fi